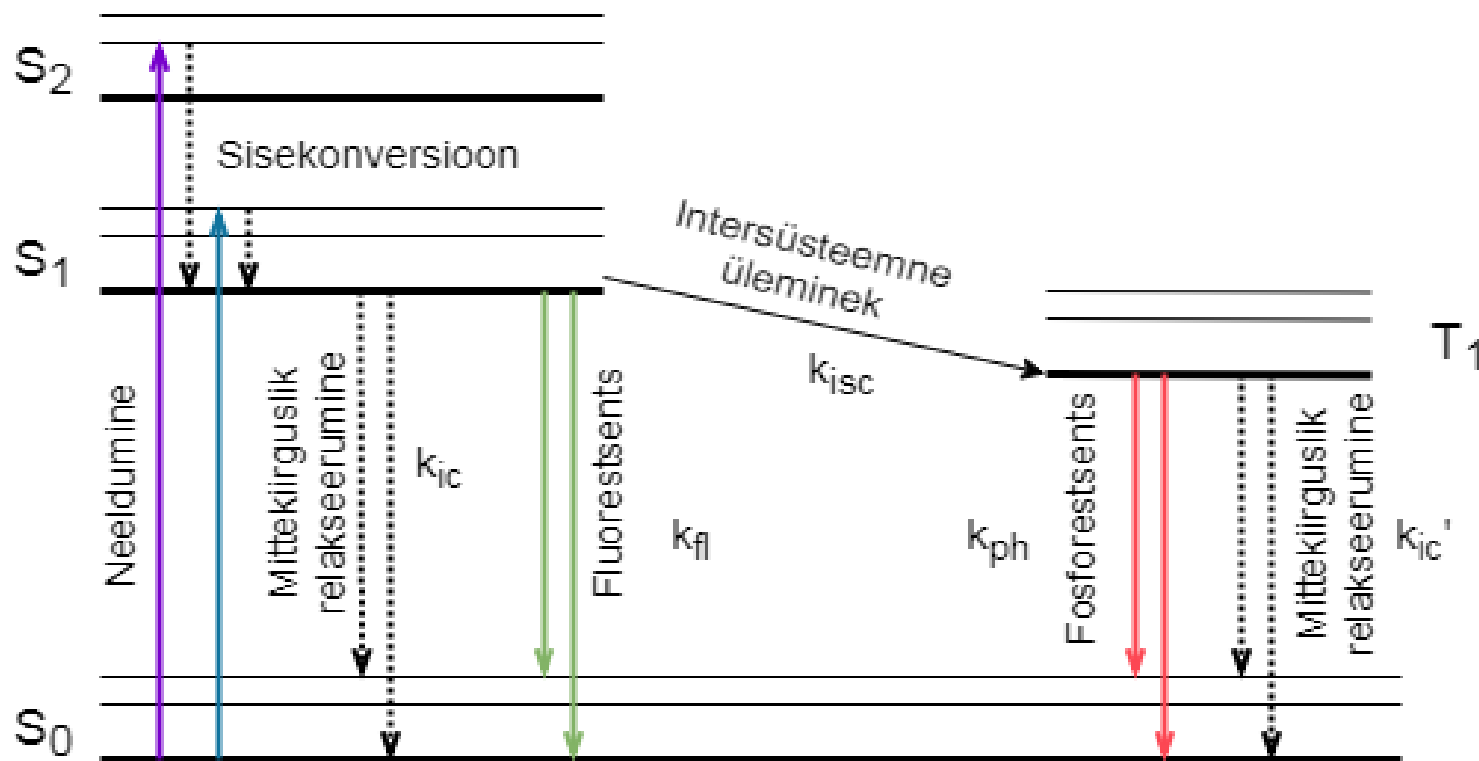

***Toatemperatuuril fosforestseeruvate
orgaaniliste ainete valmistamine ja
nende rakenduste uurimine***

H. Sepman, J. Jõgela, A. Uri, E. Enkvist

Keemia instituut, Tartu Ülikool

Fluorestsents ja fosforestsents

$$\Phi_{fl} = \frac{k_{fl}}{k_{ic} + k_{fl} + k_{isc}}$$

$$\Phi_{ph} = \eta_{isc} \times \eta_{ph} = \frac{k_{ph}}{(k'_{ic} + k_{ph})} \times \eta_{isc}$$

Tüüpiline k_{fl} on $10^8 - 10^9 \text{ s}^{-1}$

k_{ph} enamasti $\sim 1 \text{ s}^{-1}$ harva kuni 100 metallikompleksidel ka $10^4 - 10^5 \text{ s}^{-1}$

Orgaaniliste ainete fosforescents toatemperatuuril

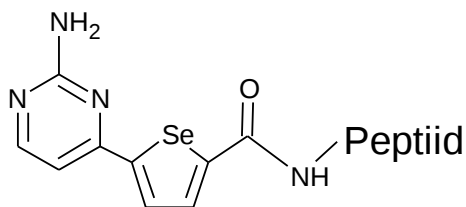

Orgaaniliste ainete fosforescents on toatemperatuuril raskesti saavutatav ning tugeva signaali saamiseks tuleb „vaenlaste“ mõju minimeerida

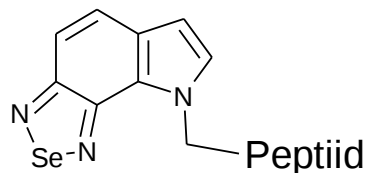
Eluead enamasti μ s ja ms vahemikes

Ensüümi aktiivstenter kui tripletse oleku kaitsja

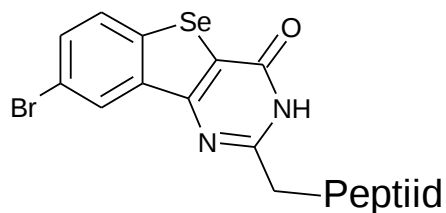
ehk valk-indutseeritud toatemperatuurne fosforesents lahustes

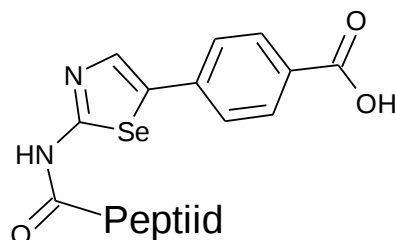
ACS Chem. Biol. 2011, **6**, 1052

Chem. Commun. 2014, **50**, 4096

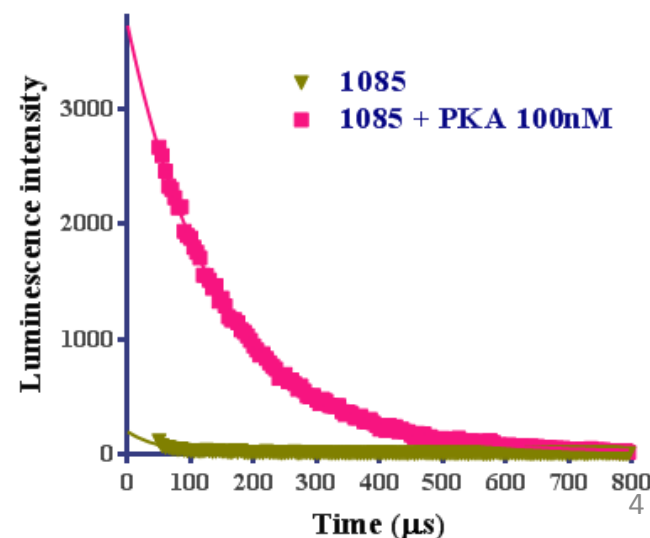
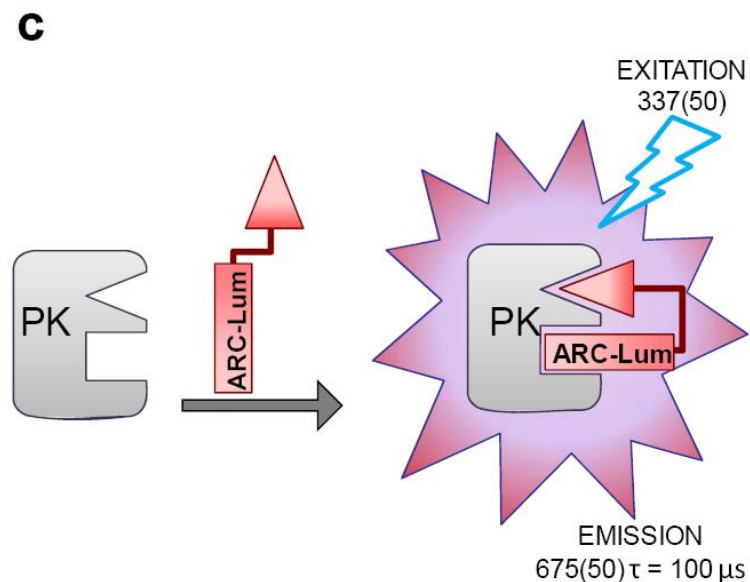

RSC Adv. 2015, **5**, 96750

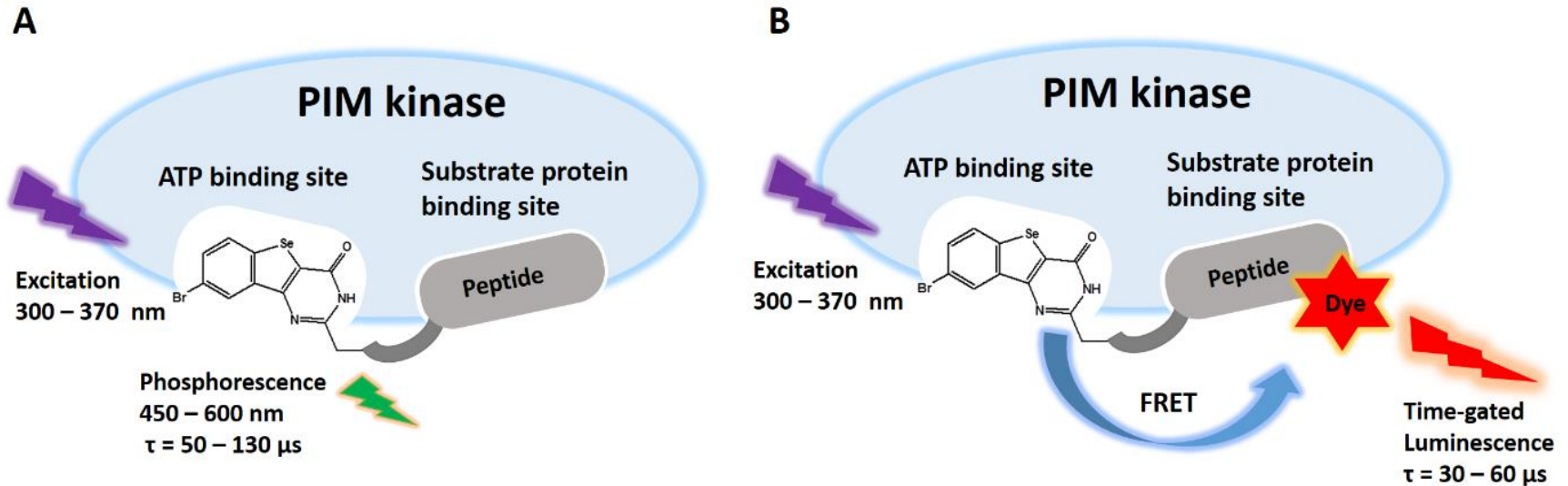

Bioorg. Med. Chem. 2018, **26**, 506

- AGC, PIM, CK2 jt
- Võimalus määrata valkude kontsentratsioone (0.1 nM) ja iseloomustada nende ligandide sidumist

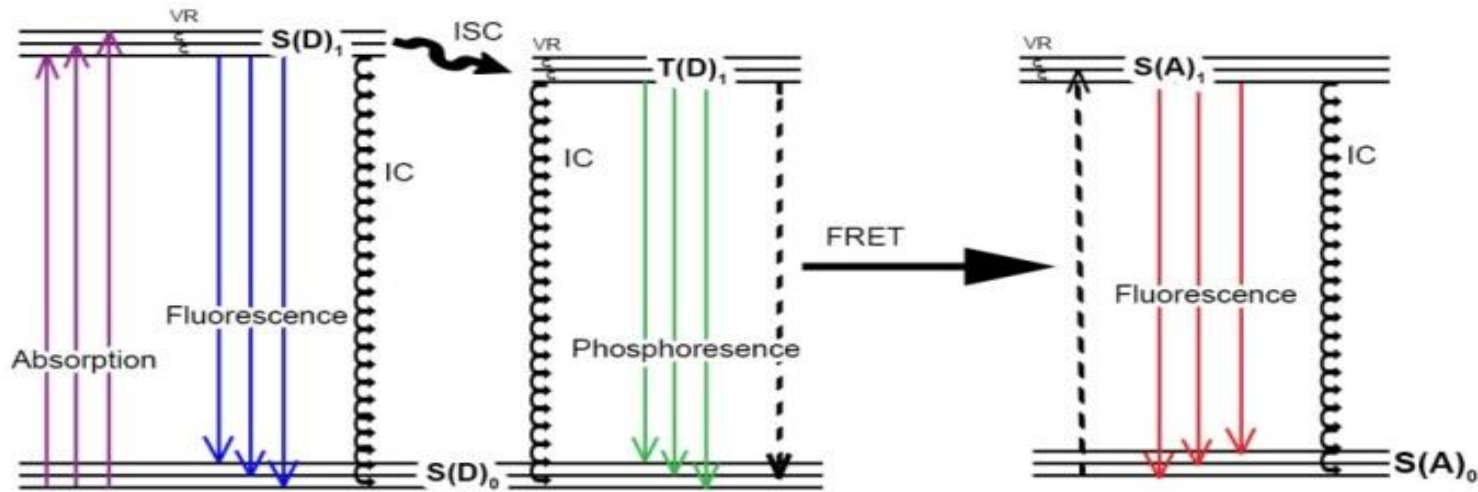

Tripletsest olekust Försteri tüüpi energia ülekanne

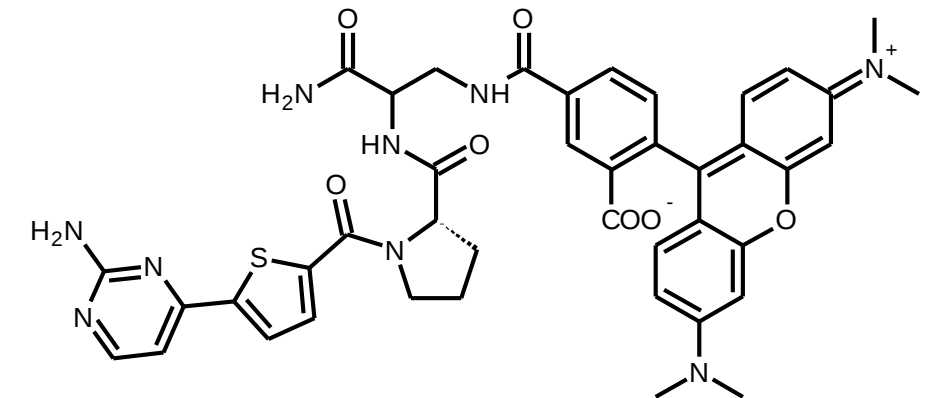

- Orgaaniliste ainete fosforestentsi iseloomustav kiiruskonstant jääb vahemikku $1-100 \text{ s}^{-1}$, mis ei suuda konkureerida lahuses mittekiiruslike üleminekutega (valgu taskus $\sim 10^4 \text{ s}^{-1}$).
- T-S FRET võib väikestel distantssidel omada k -sid $10^4 - 10^5 \text{ s}^{-1}$.

„FRET muudab tuhmid fosfoorid heledaks“

$$E = \frac{1}{1 + \left(\frac{r}{R_0}\right)^6} = \frac{k_{FRET}}{k_{FRET} + \sum k_x}$$

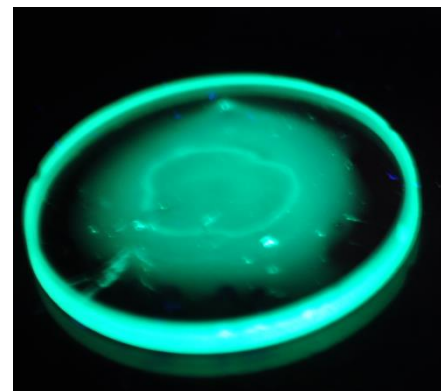

Fosforesceeruv doonor

Flooresceeruv aktseptor Tamra

PVA kui hea tripletse oleku kaitsja ja toatemperatuuruse fosforestentsi soodustaja

Võrreldes valgu kompleksidega on ainete fosforestents polümeeris palju tugevam.

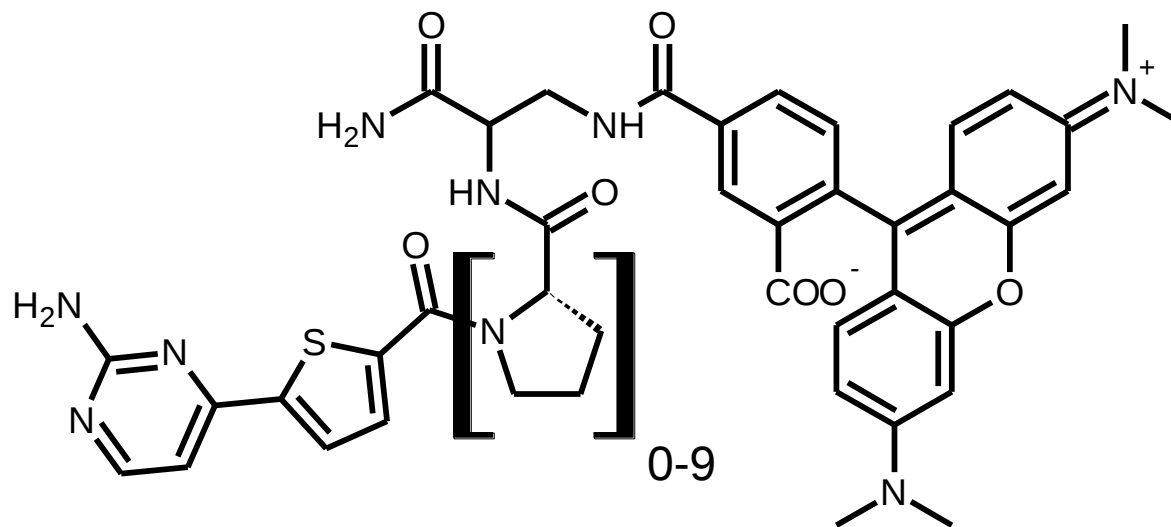
Eluead $\sim 100 \mu\text{s} \rightarrow 20 - 220 \text{ ms}$

Kvantsaagised $\sim 0.01-0.5\% \rightarrow 2 - 3\%$

Teise seeria korral 30 -40%

TS FRET-i sõltuvus doonori ja aktseptori vahelisest distantstist

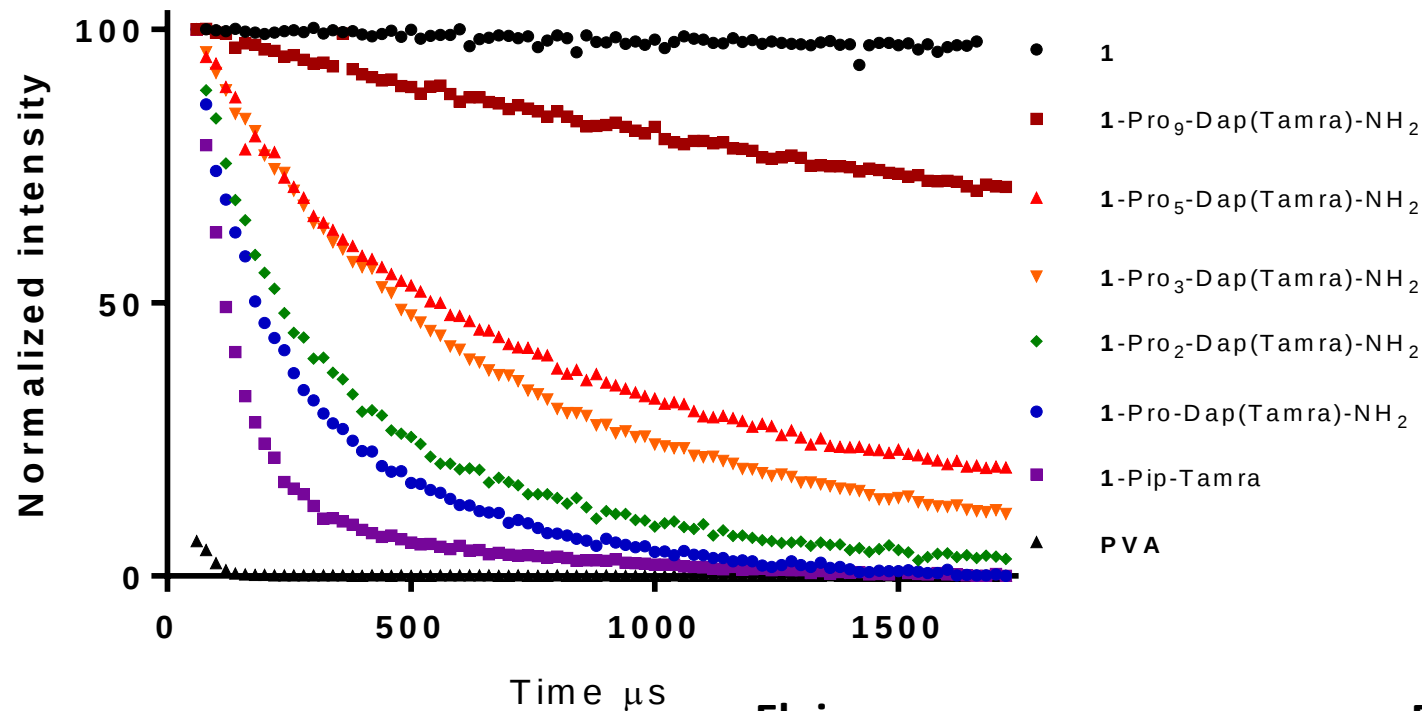
Fosforestseeruv doonor

Fluorestseeruv aktseptor

$$E = \frac{1}{1 + \left(\frac{r}{R_0}\right)^6} = \frac{k_{FRET}}{k_{FRET} + \sum k_x}$$

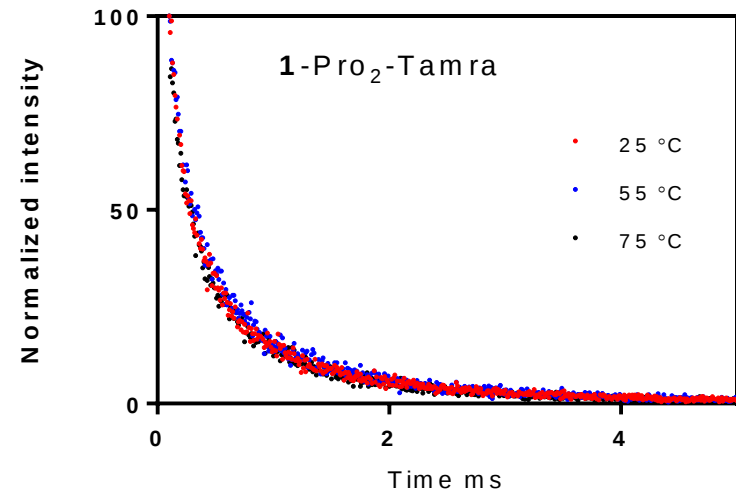
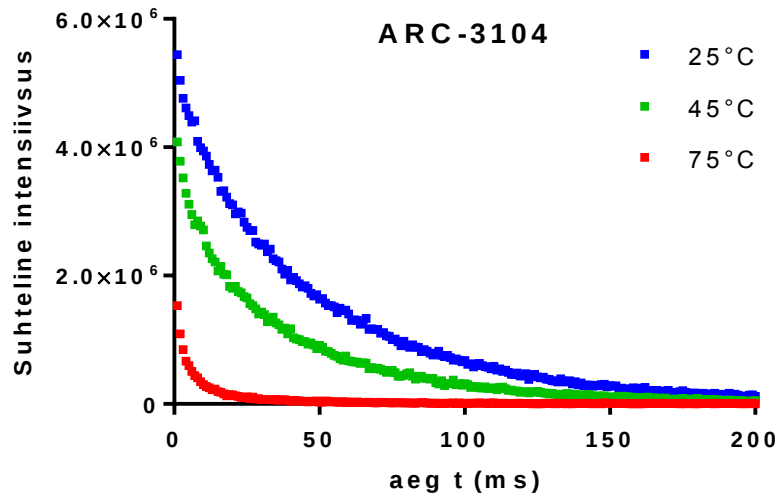
$$E = 1 - \frac{\tau_{FRET}}{\tau_D}$$

Ligi 100% efektiivusega FRET tripletsest olekust

	Eluiga	E (FRET)
1-pip-Tamra	≤ 0.1	>99%
1-Pro-Dap(Tamra)-NH ₂	$0.34 \pm 0,07$	99%
1-Pro ₂ -Dap(Tamra)-NH ₂	0.62 ± 0.09	98%
1-Pro ₃ -Dap(Tamra)-NH ₂	1.3 ± 0.2	96%
1-Pro ₅ -Dap(Tamra)-NH ₂	2.5 ± 0.7	92%
1-Pro ₉ -Dap(Tamra)-NH ₂	5.3 ± 1.0	83%
1- Peptide1	31.7	-

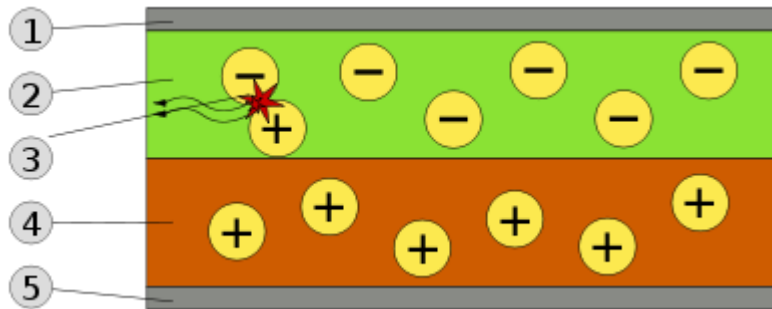
Sõltuvus ja sõltumatus temperatuurist

Fosforesentskiirgus sõltub rohkemal või vähemal määral temperatuurist (saab kasutada termomeetrina)

D-A süsteemides on väga efektiivne FRET, mis ületab mittekiirguslikke protsesse suurelt isegi 75 °C juures ning kiirgus ei sõltu temperatuurist üpris laias vahemikus (OLED)

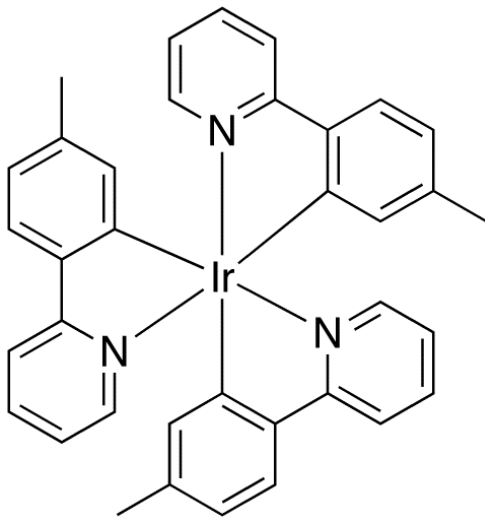
Orgaanilised valgusdiodid?

Elektrilisel ergastusel tekib aines 25% singletseid ergastusi ja **75% tripletseid**.

Seega on ainult fluorestseeruva aine teoreetiline kasutegur kuni 25%, kuid **fosforestseeruva ainega võib saada ~100%**.

- Wiki

Praegune OLED tehnoloogia kasutab haruldaste metallide komplekse, mille fosforestents on kiire ($k \sim 10^5$) ja efektiivne.

TS FRET võiks võimaldada sarnaseid kiirgusomadusi ilma haruldasi metalle kasutamata.

Kokkuvõtteks ja jätkuks...

- Valkude külge sidumine võib olla hea tripletse oleku kaitse ning tekitada orgaaniliste ainete toatemperatuurset fosforestsentsi
- Försteri tüüpi triplett-singlett energia ülekanne on reaalselt kasutatav võimalus orgaanilisest ainetest tripletse ergastuse efektiivseks valguseks muutmiseks
- *Saadud D-A süsteeme kastetame koostöös Durhami Ülikooliga kiirgavate materjalidena OLED-valgustites*
- *Uurime võimalusi valk-indutseeritud fosforestsentsi teemad laiendada ka teistele valkudele (G-valguga seotud retseptorid)*